

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 331/09-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. novembra 2010 v senáte zloženom z predsedu Milana Lalíka a zo sudcov Petra Brňáka a Marianny Mochnáčovej prerokoval sťažnosť Ing. J. O., B., zastúpeného advokátom Ľ. S., Advokátska kancelária, B., ktorou namieta porušenie čl. 7 ods. 5 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8 Co 135/2009 z 30. júna 2009, a takto

r o z h o d o l :

1. Právo Ing. J. O. na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8 Co 135/2009 z 30. júna 2009 p o r u š e n é b o l o .

2. Rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8 Co 135/2009 z 30. júna 2009 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

3. Krajský súd v Žiline je p o v i n n ý uhradiť Ing. J. O. trovy konania v sume 120,88 € na účet jeho právneho zástupcu advokáta L. S. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti Ing. J. O. n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. I. ÚS 331/089-9 z 28. októbra 2009 prijal na ďalšie konanie sťažnosť Ing. J. O. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie čl. 7 ods. 5 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Co 135/2009 z 30. júna 2009 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu“).

2. Krajský súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bola zamietnutá žaloba sťažovateľa o náhradu škody na motorovom vozidle z dôvodu premlčania nároku, a zaviazal sťažovateľa na náhradu trov konania. Stotožnil sa so záverom Okresného súdu Liptovský Mikuláš (ďalej len „okresný súd“), že sťažovateľ podal žalobný návrh proti škodcovi (20. decembra 2000) po uplynutí trojročnej premlčacej lehoty počítanej od škodovej udalosti z 12. októbra 1997.

3. Sťažovateľ považoval napadnutý rozsudok krajského súdu za ústavne nekonformný, keď sa domnieval, že rozhodnutím odvolacieho súdu bol porušený zákon v jeho neprospech, v dôsledku čoho boli porušené jeho základné ľudské práva a

slobody; touto sťažnosťou sa domáhal ich ochrany, pretože nápravu už nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Dodal, že „*dňa 12.10.1997 mal s uvedeným motorovým vozidlom dopravnú nehodu 5 km pred R., kde mu nedal prednosť v jazde P. M... so svojim motorovým vozidlom... K uvedenej dopravnej nehode boli ihneď privolaní policajti, ktorí spísali o tejto dopravnej nehode záznam so záverom, že za vinníka tejto dopravnej nehody bol určený P. M., ktorý mu vošiel do jazdnej dráhy z vedľajšej cesty. Ďalej uviedol, že na motorovom vozidle, podľa jeho zistení, vznikla škoda v rozsahu asi 900 000 Sk..., ktorú mu spôsobil P. M..., ktorú mal podľa dohody ešte presne zistiť zamestnanec poisťovne, ale do podania žaloby tak neurobil.*“

Z týchto dôvodov potom nebolo namieste, aby odvolací súd posudzoval jeho nárok za premlčaný, najmä keď sa sťažovateľ o výške škody dozvedel postupne tak, ako sa táto objavovala po odstraňovaní jednotlivých poškodených dielov, čo sa ustálilo až zaplatením faktúry z 23. marca 1999 za celkovú opravu motorového vozidla. Rozsudkom krajského súdu preto došlo k porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý zaručuje spravodlivé súdne konanie a podľa ktorého, každý má pravo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná pred nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

4. Sťažovateľ v ďalšej časti svojej sťažnosti poukazoval na to, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo aj k porušeniu čl. 7 ods. 5 a čl. 144 ods. 1 ústavy. Bližšie dôvody porušenia označených článkov ústavy však neuvádzal.

5. V petite sťažnosti sťažovateľ žiadal vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených práv podľa dohovoru a ústavy rozsudkom krajského súdu s tým, aby bol napadnutý rozsudok krajského súdu zrušený a vec bola vrátená na nové konanie a rozhodnutie. Sťažovateľ zároveň žiadal priznať náhradu trov konania.

6. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci vyjadril 19. januára 2010 krajský súd v zastúpení predsedníčkou senátu, ktorá uviedla, že «*sťažovateľ nesprávne vymedzil okruh účastníkov na strane žalovaného, tento nedostatok odstránil až v priebehu prvostupňového konania, pričom medzičasom však uplynula premlčacia lehota voči tomu*

subjektu, s ktorým mal byť žalobca v hmotno-právnom vzťahu. To, že z opísania skutku, tak ako bol uvedený v žalobe vyplývalo, že zodpovedným má byť P. M., nemohlo viesť k záveru, že súd musí konať voči tomuto subjektu ako k hlavnému účastníkovi. Pokiaľ aj sťažovateľ zdôraznil, že sa „nachádzal v konaní“ (P. M.), nie je podľa názoru krajského súdu právne významné, majúce za následok prerušenie plynutia premlčacej lehoty. Toto by mohlo nastať jedine v tom prípade, ak by bol v označení hlavného účastníka.» Z týchto dôvodov považovala sťažnosť sťažovateľa za neopodstatnenú.

7. Predsedníčka senátu krajského súdu v podaní z 19. januára 2010 a právny zástupca sťažovateľa v podaní z 15. januára 2010 uviedli, že netrvajú na verejnom ústnom pojednávaní. V súlade so súhlasom účastníkov konania ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

10. Právo na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru obsahuje dve zložky, a to jednak právo na prístup k súdu, t. j. právo obrátiť sa na súd na vymoženie či ochranu subjektívneho práva, a jednak právo na určitú kvalitu procesu, ktorá je zabezpečená celou radou inštitucionálnych a procesných záruk. Právo na spravodlivý proces je tak samostatné

subjektívne verejné právo voči štátu na poskytnutie právnej ochrany v takom procese, ktorý maximálne garantuje spravodlivý výsledok.

11. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

12. Z pohľadu ústavnoprávneho treba určiť povahu prípadov, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd. V konaní o ústavnej sťažnosti možno za také považovať prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojoľnej aplikácie jednoduchého práva.

13. Pojem svojoľne možno interpretovať na prípady, keď všeobecný súd urobí taký výklad použitej právnej normy, ktorý je v extrémnom rozpore s princípom spravodlivosti alebo ho urobí v inom, než v zákonom ustanovenom a právnom myslení, či konsenzuálne akceptovanom význame alebo bez bližších nerozpoznateľných kritérií.

14. Označené porušenie niektorej z noriem jednoduchého práva v dôsledku svojoľne alebo v dôsledku interpretácie, ktorá je v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti, mohlo byť spôsobilé zasiahnuť do označených základných práv sťažovateľa.

15. V danej veci k takej situácii došlo, pretože právny záver krajského súdu o premlčaní nároku na náhradu škody sťažovateľa voči škodcovi, ktorý zavinił dopravnú

nehodu, z ktorej predmetná škoda vznikla, je totiž v extrémnom nesúlade s princípom spravodlivosti, ale aj v rozpore so zaužívanou interpretáciou príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka týkajúcich sa náhrady škody (§ 420 a nasl. Občianskeho zákonníka) vzniku a premlčania tohto nároku (§ 106 Občianskeho zákonníka).

16. Začiatok plynutia objektívnej premlčacej doby podľa § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka je viazaný v prvom rade na udalosť, z ktorej škoda vznikla. Pojem „udalosť, z ktorej škoda vznikla“, však zahŕňa nielen protiprávny úkon či právne kvalifikovanú udalosť, ktoré viedli ku vzniku škody, ale najmä vznik škody samej. Z hľadiska ustanovenia § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka totiž nemožno udalosť, z ktorej škoda vznikla, stotožňovať len so škodnou udalosťou, keďže v takom prípade by objektívna premlčacia doba mohla začať plynúť skôr, ako ku škode na majetku vôbec došlo, prípadne škoda by mohla vzniknúť až po uplynutí objektívnej premlčacej doby alebo by nemusela vzniknúť vôbec.

17. Pri úvahe o tom, kedy sa poškodený dozvedel o škode (§ 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka), treba vychádzať z preukázanej vedomosti poškodeného o vzniknutej škode a nielen z jeho predpokladanej vedomosti o tejto škode. Ak nárok na náhradu škody tvorí neoddeliteľný celok, premlčacia doba začína plynúť až vtedy, keď sa poškodený dozvie o celej škode (porovnaj R 38/1975, R 9/1986). Ďalšou podmienkou bola vedomosť poškodeného o tom, kto (konkrétny subjekt) za škodu zodpovedá. Obe podmienky sú súčasne podmienkami, aby si poškodený mohol uplatniť právo na náhradu škody na súde (actio nata). Až od tohto momentu môže začať plynúť 2-ročná, tzv. subjektívna premlčacia doba.

18. Z uvedených záverov vyplýva, že sťažovateľ ako poškodený sa nemohol dozvedieť (ani sa nedozvedel) o zodpovednom subjekte (okrem vodiča ním mohol byť aj prevádzkovateľ motorového vozidla, teda osoba odlišná od vodiča - škodcu) ani o tom, že mu vznikla majetková ujma určitého druhu a rozsahu, ktorú bolo možné objektívne vyjadriť v peniazoch, v deň protiprávneho úkonu (t. j. 12. októbra 1997), ale až následne po tejto „škodnej udalosti“.

19. Z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 11 C 123/01 bolo zistiteľné, že sťažovateľ sa o celkovej výške škody na poškodenom motorovom vozidle dozvedel najskôr až z faktúry č. ... vystavenej 23. marca 1999 príslušnou autoopravovňou.

20. Ústavný súd preto uzatvára, že iným spôsobom vedený postup pri zisťovaní podmienok na uplatnenie náhrady škody na súde krajským súdom možno hodnotiť ako svojvoľný, opomínajúci skutočný účel relevantnej právnej normy. Ústavne nekonformným rozsudkom potom krajský súd sťažovateľovi odňal právo domáhať sa spravodlivej súdnej ochrany zaručenej v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to opísal (síce nekonzistentne) sťažovateľ v podanej sťažnosti, ktorej ústavný súd v podstatnej časti vyhovel.

21. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

22. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

23. Vzhľadom na to, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku nálezu).

24. Ústavný súd sa zaoberal aj namietaným porušením čl. 7 ods. 5 a čl. 144 ods. 1 ústavy. Ústavný súd k tomu konštatuje, že namietané články ústavy neupravujú základné

práva a slobody, majú všeobecný, deklaratórny charakter, a nie charakter základného práva, a preto nemôžu byť predmetom konania o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy. Ústavný súd sťažnosti v tejto časti nevyhovel.

25. Napokon ústavný súd rozhodol o náhrade trov konania úspešného sťažovateľa (bod 3 výroku nálezu). S poukazom na § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde a vyhlášku Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia v sume 120,88 € (2 úkony právnej pomoci v roku 2009 po 53,49 €, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie ústavnej sťažnosti, 2 x paušálna náhrada hotových výdavkov po 6,95 €, spolu 120,88 €). Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

26. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. novembra 2010